Projektovanie geografickej úlohy v GIS

1 Spracovanie vstupných údajov a zjednotenie údajov v komplexnej údajovej základni

1.1 Prezretie štruktúry a formátov vstupných údajov

Stiahnite vstupné údaje z: <u>http://gis.fns.uniba.sk/vyuka/ProjektovanieGU/udaje.zip</u> Rozbaľte stiahnutý súbor do pracovného adresára: D:\studenti\priezvisko\

1.2 Oboznámenie sa s technologickým prostredím Geomedia 6.0

Vytvorte si nové pracovné prostredie (Geoworkspace) a projekt si priebežne ukladajte.

1.3 Definícia referenčného súradnicového systému

V Geomedia6.0 v menu View/Geoworkspace Coodinate System nastavte súradnicový systém typ projekcia: Křovák, S-JTSK.

1.4 Pripojenie údajov o sídlach

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/New Connection* vyberte typ pripojenia *Access*, pomenujte pripojenie a vyberte súbor ...\udaje\sidla\sidla.mdb

1.5 Pripojenie údajov o cestnej sieti

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/New Connection* vyberte typ pripojenia *Access*, pomenujte pripojenie a vyberte súbor ...\udaje\cesty\cesty\cesty.mdb

1.6 Pripojenie údajov vškopisu

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/New Connection* vyberte typ pripojenia *Access*, pomenujte pripojenie a vyberte súbor ...\udaje\vyskopis\vyskopis.mdb

1.7 Pripojenie údajov o vodstve

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/New Connection* vyberte typ pripojenia *Arc View*, pomenujte pripojenie a vyberte adresár ...\udaje\vodstvo\

1.8 Pripojenie údajov o krajinnej pokrývke

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/New Connection* vyberte typ pripojenia *Arc View*, pomenujte pripojenie a vyberte adresár ...\udaje\corine\

1.9 Pripojenie údajov o administratívnych hraniciach obcí

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/New Connection* vyberte typ pripojenia *MapInfo*, pomenujte pripojenie a vyberte adresár ...\udaje\obce\

1.10 Vytvorenie priestorových filtrov podľa pridelených záujmových území

V Geomedia6.0 v menu Legend/Add Legend Entries vyberte všetky triedy objektov v jednotlivých pripojení.

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/Spatial Filter Reference Features* vyberte ako referenčné objekty pre priestorový filter triedy objektov z MapInfo pripojenia *obceSZ*.

V Geomedia6.0 z panelu nástrojov pre priestorové filtre stlačte Select Reference Features a cez atribútový filter vyberte vám pridelenú obec.

V Geomedia6.0 z panelu nástrojov pre priestorové filtre stlačte Spatial Filter Options a vyberte priestorový operátor Overlay.

1.11 Pripojenie rastrovej vrstvy

V **Geomedia6.0** v menu *Warehouse/New Warehouse* vytvorte nový údajový sklad a pomenujte ho podľa vašej obce. Stiahnite zozipované súbory s ortofotomapou z: <u>http://gis.fns.uniba.sk/vyuka/ProjektovanieGU/[nazov_obce_bez_diakritiky].zip</u> napr. <u>http://gis.fns.uniba.sk/vyuka/ProjektovanieGU/Makov.zip</u>

Rozbaľte stiahnutý súbor do pracovného adresára: D:\studenti\priezvisko\raster\

V Geomedia6.0 v menu View/Geoworkspace Coodinate System cez uložte parametre Křovákovho zobrazenia do súboru (prípona .csf) v adresári s vaším projektom.

V Geomedia6.0 v menu Insert/Georeferenced Images vyberte Georeference Mode: World File, vyberte uložený súbor so súradnicovým systémom, nastavte adresár s rastrom a do Selected Images vyberte váš raster. Vložte ho do triedy objektov raster do novovytvoreného údajového skladu.

1.12 Export pripojených vrstiev v rámci priestorového filtra do jednotnej bázy údajov

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/Output to Feature Classes* vyexportujte do údajového skladu vašej obce všetky triedy objektov (okrem *vnutorna_plocha*) z jednotlivých pripojení.

Jednotlivé pripojenia okrem vášho údajového skladu zatvorte cez menu *Warehouse/Connections* vybraním príslušného pripojenia a stlačením tlačítka *Close Connection.*

V legende ponechajte len triedy objektov z údajového skladu vašej obce.

V Geomedia6.0 z panelu nástrojov pre priestorové filtre stlačte Remove Filter pre odstránenie priestorového filtra.

2 Návrh a implementácia údajového modelu

2.1 Editácia štruktúry atribútov jednotlivých tried objektov

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/Feature Class Definition* postupne prejdite jednotlivé triedy objektov z údajového skladu vašej obce a cez tlačítko *Edit* urobte zmeny v atribútoch podľa nasledovnej tabuľky:

trieda objektov:	ponechať atribúty:	vymazať tribúty:
cesta1tr, cesta2tr, cesta3tr, hl_spajacia_cesta, ost_cesty, most	kategoria, objekt, ID1	c_znaku_v_zk, farba, hrubka_cia, typ_linie, vrstva, ID
dom, suvisla_zastavba	ID1	ElementLevel
obceSZ	obec_ID, ID E (premenovať na <i>nazov_obce</i>), F (premenovať na <i>nazov_okresu</i>)	ID1, x
rokla_vymol_strz, zraz_prir_stupen	všetky ponechať	
vrstevnica	kategoria, objekt, ID1, nadm_vyska	c_znaku_v_zk, vrstva, ID
corineSZ	corine, ID	ostatné vymazať

2.2 Pridanie nových atribútov

V Geomedia6.0 v menu Warehouse/ Feature Class Definition do tried objektov cesta1tr a cesta2tr cez tlačítko Edit a záložku Attributes pridajte nový atribút cislo typu Integer.

2.3 Spojenie dvoch tried objektov pomocou operácie Join

Prezrite si súbor ...\udaje\corine\corine_legenda.xls.

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/ Feature Class Definition* k údajovému skladu vašej obce pripojte cez tlačítko *Attach* vyššie spomenutý súbor (typ Excel97).

V Geomedia6.0 v menu Analysis/ Join vytvorte prepojenie medzi triedou objektov corineSZ (Left side of join) a tabuľkou corine_legenda.xls (Right side of join) spárovaním atribútov corine a kod. Výsledok dajte zobraziť do údajového okna.

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/Output to Feature Classes* vyexportujte do údajového skladu vašej obce výsledok tohto prepojenia (*Queries/Join_of_...*).

V Geomedia6.0 v menu Warehouse/ Feature Class Definition cez tlačítko Delete vymažte pôvodnú triedu objektov corineSZ.

2.4 Pridanie atribútov o geometrických vlastnostiach objektov pomocou nástrojov na analýzu geometrie

V Geomedia6.0 v menu *Analysis/Analyze Geometry* vyberte pre analýzu triedu objektov suvisla_zastavba a dajte vypočítať plochu (*Area*). Výsledok dajte zobraziť do údajového okna.

V Geomedia6.0 v menu Warehouse/Output to Feature Classes vyexportujte do údajového skladu vašej obce výsledok tejto analýzy (Queries/GeometryInfo_...).

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/ Feature Class Definition* cez tlačítko *Delete* vymažte pôvodnú triedu objektov suvisla_zastavba.

2.5 Orezanie jednotlivých tried objektov podľa hranice obce pomocou operácie priestorový prienik

V Geomedia6.0 v menu *Analysis/Attribute Query* vyberte triedu objektov obceSZ a cez tlačítko *Filter* vytvorte atribútový dopyt, ktorý z triedy objektov obceSZ vyberie záznam, kde nazov_obce = *vaša obec*.

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/Output to Feature Classes* vyexportujte do údajového skladu vašej obce výsledok tohto dopytu (*Queries/AttributeQuery_of_...*).

V Geomedia6.0 v menu Warehouse/ Feature Class Definition cez tlačítko Edit premenujte vyexportovanú triedu objektov na hranica_obce.

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/ Feature Class Definition* cez tlačítko *Edit* vymažte všetky atribúty okrem ID z triedy objektov hranica_obce.

V Geomedia6.0 v menu Warehouse/ Feature Class Definition cez tlačítko Delete vymažte pôvodnú triedu objektov obceSZ.

Urobte si zálohu súboru (.mdb) s údajovým skladom vašej obce.

V **Geomedia6.0** v menu **Analysis/Spatial Intersections** urobte postupne priestorové prieniky jednotlivých tried objektov z údajového skladu vašej obce a triedy objektov hranica_obce. Výsledkom bude orezanie geometrie objektov z týchto tried podľa hranice obce:

Generate Intersections for Features in cesta1tr That touch Features in hranica_obce

Generate Intersections for Features in cesta2tr That touch Features in hranica_obce

Generate Intersections for Features in cesta3tr That touch Features in hranica_obce

Generate Intersections for Features in hl_spajacia_cesta That touch Features in hranica_obce

Generate Intersections for Features in ost_cesta That touch Features in hranica_obce

Generate Intersections for Features in vodne_toky That touch Features in hranica_obce

Generate Intersections for Features in vrstevnica That touch Features in hranica_obce

Generate Intersections for Features in rokla_vymol_strz That touch Features in hranica_obce

Generate Intersections for Features in zraz_prir_stupen_zosuv_pody That touch Features in hranica_obce

Generate Intersections for Features in GeometryInfo... (suvislá zástavba s geometriou) That touch Features in hranica_obce

Generate Intersections for Features in Join_of_...(corine s popisom) That touch Features in hranica_obce

Názvy výsledných dopytov vhodne skráťte.

2.6 Export výsledkov editácie a operácií do jednotnej bázy údajov

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/Output to Feature Classes* vyexportujte do údajového skladu vašej obce výsledky priestorových prienikov (*Queries/Spatial_Intersection...*).

2.7 Záverečná editácia štruktúry atribútov jednotlivých tried objektov podľa údajového modelu

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/Feature Class Definition* postupne prejdite jednotlivé triedy objektov z údajového skladu vašej obce a cez tlačítko *Edit* urobte zmeny v názvoch tried objektov a v zozname ich atribútov podľa katalógu objektov:

Trieda objektov:	Pôvodný názov:	Zoznam atribútov:
domy	dom	ID
hranica_obce	hranica_obce	ID
most	most	kategoria, objekt, ID
suvisla_zastavba	GeometryInfo (suvislá zástavba s geometriou)	ID, plocha
krajinna_pokryvka	Join_of(corine s popisom)	corine, nazov, ID
cesta_1tr	Spatial_Intersection_of(<i>priest. prienik</i> cesta1tr a hranica_obce)	kategoria, objekt, ID, cislo
cesta_2tr	Spatial_Intersection_of(<i>priest. prienik</i> cesta2tr a hranica_obce)	kategoria, objekt, ID, cislo
cesta_3tr	Spatial_Intersection_of(<i>priest. prienik</i> cesta3tr a hranica_obce)	kategoria, objekt, ID
hl_spajacia_cesta	Spatial_Intersection_of(priest. prienik hl_spaj_cesta a hranica_obce)	kategoria, objekt, ID
ostatna_cesta	Spatial_Intersection_of(<i>priest. prienik</i> ost_cesta a hranica_obce)	kategoria, objekt, ID
rokla_vymol_strz	Spatial_Intersection_of(<i>priest. prienik</i> rokla_vymol_strz a hranica_obce)	kategoria, objekt, ID
zraz_prir_stupen_zosuv_pody	Spatial_Intersection_of(<i>priest. prienik</i> zraz_prir_stup_zosuv_pody a hranica_obce)	kategoria, objekt, ID
vrstevnica	Spatial_Intersection_of(<i>priest. prienik</i> vrstevnica a hranica_obce)	kategoria, objekt, ID, nadmorska_vyska
vodny_toky	Spatial_Intersection_of(<i>priest. prienik</i> vodne_toky a hranica_obce)	nazov_toku, ID

Z legendy mapy vymažte všetky položky okrem rastra a cez menu *Legend/Add Legend Entries* do nej pridajte všetky triedy objektov z katalógu objektov uvedeného vyššie.

Pokiaľ sú všetky triedy objektov zobrazené správne (orezané podľa hranice obce, so správnymi atribútmi) môžte v menu *Warehouse/ Feature Class Definition* cez tlačítko *Delete* vymazať pôvodné, neorezané triedy objektov, tak aby tam zostali len triedy objektov z katalógu a rastrová vrstva.

3 Prezentácia operačných možností databázy - analytické nástroje

3.1 Atribútové dopyty

V **Geomedia6.0** v menu **Analysis/Attribute Query** vyberte triedu objektov suvisla_zastavba a cez tlačítko *Filter* vytvorte atribútový dopyt, ktorý z triedy objektov suvisla_zastavba vyberie objekty, kde plocha > 15000. Výsledok dopytu nazvite suvisla_zastavba_nad15tism2 a zobrazte do mapového okna.

V **Geomedia6.0** v menu **Analysis/Attribute Query** vyberte triedu objektov vrstevnica a cez tlačítko *Filter* vytvorte atribútový dopyt, ktorý z triedy objektov vrstevnica vyberie objekty, kde nadmorska_vyska > 800. Výsledok dopytu nazvite vrstevnice_nad800mnm a zobrazte do mapového okna.

3.2 Priestorové dopyty

V **Geomedia6.0** cez menu **Analysis/Spatial Query** nájdite všetky objekty hl_spajacia_cesta, ktoré sa dotýkajú (*touch*) objektov zraz_prir_stupen_zosuv_pody Výsledok dopytu nazvite hl_spajacia_cesta_dotykajuca_sa_zrazu_prir_ stupna_zosuvu_pody a zobrazte do mapového okna.

V **Geomedia6.0** cez menu *Analysis/Spatial Query* nájdite všetky objekty dom, ktoré sú vo vzdialenosti viac ako 100m (*are not within distance of 100m*) od objektov ostatna_cesta. Výsledok dopytu nazvite dom_vise100m_od_ostatnych_ciest a zobrazte do mapového okna.

3.3 Kombinované dopyty

V **Geomedia6.0** cez menu **Analysis/Spatial Query** s použitím filtra vyberte všetky objekty most, ktoré sa nachádzaju nad (*touch*) objektami vodny_tok s určitým názvom. Výsledok dopytu nazvite mosty_nad_[nazov toku] a zobrazte do mapového okna.

V **Geomedia6.0** cez menu **Analysis/Spatial Query** s použitím filtra vyberte všetky objekty suvisla_zastavba, ktoré sa nachádzaju v rámci (*are entirely contained by*) objektov krajinna_pokryvka z kategórie prevažne poľnohospodárske areály s výrazným zastúpením prirodzenej vegetácie. Výsledok dopytu nazvite suvisla_zastavba_na_polnopode a zobrazte do mapového okna.

V **Geomedia6.0** cez menu **Analysis/Spatial Query** s použitím filtra vyberte všetky objekty dom, ktoré sa nachádzaju v rámci (*are entirely contained by*) objektov krajinna_pokryvka z kategórie ihličnatý les alebo zmiešaný les. Výsledok dopytu nazvite dom_v_lese a zobrazte do mapového okna.

3.4 Vzdialenostné zóny

V **Geomedia6.0** cez menu **Analysis/Buffer Zones** vytvorte vzdialenostnú zónu 50m okolo objektov vodny_tok. Výsledok dopytu nazvite zona50m_okolo_vodnych_tokov a zobrazte do mapového okna.

4 Distribúcia geografických informácií

4.1 Úprava kartografickej reprezentácie

V Geomedia6.0 dvojklikom na kartografický symbol príslušnej triedy objektov v legende mapy otvorte dialógové okno Legend Entry Properties. Symboly jednoduchých štýlov (body, línie, plochy) môžete natavovať priamo v tomto okne. Podrobnejšie nastavenia (hlavne pre objekty Compound Geometry Type) sú prístupné cez tlačítko Properties. Napr. Pokiaľ má príslušná trieda objektov zložený typ geometrie (Compound), ale v skutočnosti obsahuje len líniové objekty (napr. vodny_tok, cesta_1tr, atď), v dialógovom okne Style Properties odškrtnite použitie bodového

a plošného štýlu a nastavte len líniový štýl. Týmto uvedeným postupom nastavte symboly a štýly pre jednotlivé triedy objektov vášho projektu nasledovne:

Názov	Typ geometrie	Nastavenie farby (R,G,B)	<u>Šírka čiary</u>
hranica_obce	area	182,0,182 iba obrys	2
most	line	0,0,0	2
cesta_1tr	line	128,128,128	3,5
cesta_2tr	line	128,128,128	2
cesta_3tr	line	128,128,128	1,25
hl_spajacia_cesta	line	128,128,128	0,75
ostatna_cesta	line	128,128,128	0,75 medium dash
vodny_tok	line	0,0,128	2
rokla_vymol_strz	line	109,78,10	3
vrstevnica	line	109,78,10	0,5
<pre>zraz_prir_stupen_zosuv_pody</pre>	line	109,78,10	3 dotted
dom	area	64,64,64 aj obrys aj výplň	
suvisla_zastavba	area	64,64,64 aj obrys aj výplň	

V Geomedia6.0 cez menu *Legend/Add Thematic Legend Entry* nastavte tematické zobrazenie triedy objektov krajinna_pokryvka pomocou *Unique Value Thematic* a ako atribút pre klasifikáciu vyberte *popis*. Po stlačení tlačítka *Classify* sa vytvoria jednotlivé kategórie a vyššie uvedeným spôsobom môžete meniť ich farebné vyjadrenie.

Pre jednotlivé kategórie krajinnej pokrývky nastavte tieto farby:	(R,G,B)
listnatý les	127,255,127
ihličnatý les	0,109,0
zmiešaný les	0,182,0
nesúvislá sídelná zástavba	255,0,0
prechodné lesokroviny	193,190,0
prevažne poľnohospodárske areály s výrazným zastúpením prirodzenej vegetácie	185,141,45
trávne porasty (lúky a pasienky)	252,247,84

Farby pre ostatné kategórie (ak sa nachádzajú v projekte vašej obce) vhodne nastavte podľa súboru corine_legenda.jpg v zdrojových súboroch.

Triedy objektov v legende usporiadajte podľa poradia v tabuľke pre nastavenie symbolov a štýlov (vyššie). Na predposledné miesto umiestnite snímku a na posledné tematicky znázornenú vrstvu krajinna_pokryvka.

Pre nastavenie symbolov a štýlov pre jednotlivé dopyty postupujte rovnakým spôsobom s tým, že farbu nastavte vždy oranžovú (255,182,25) a pri líniach nastavte šírku na 2.

Pravým tlačítkom myši raz kliknite na názvy jednotlivých dopytov a vyberte voľbu Add Subtitle. Zadajte podtitulok ukážkové analýzy.

V legende vypnite zobrazenie všetkých dopytov a snímky.

V Geomedia6.0 v menu Warehouse/Connections vymažte všetky pripojenia okrem pripojenia na projekt vašej obce. Uložte projekt (*File/Save Geoworkspace*).

4.2 Vytvorenie projektu v programe Quantum GIS

V Geomedia6.0 v menu *Warehouse/Export to/Shapefile* vyexportujte z údajového skladu vašej obce postupne jednotlivé triedy objektov a zvoľte príslušný typ geometrie.

Spustite program QuantumGIS.

V menu Vrstva/Pridať vektorovú vrstvu otvorte shp vrstvy vyexportované z Geomedia6.0.

V menu **Nastavenia/Vlastnosti projektu** na záložke mapové zobrazenia vyberte Projected Coordinate System/Krovak Oblique Conic Conformal/S-JTSK (Greenwich) / Krovak.

Dvojklikom na názov jednotlivých vrstiev v legende nastavte štýly pre ich zobrazenie (podľa pokynov v kap. 4.1).

Uložte projekt pod názvom vašej obce cez menu Súbor/Uložiť projekt.

4.3 Vytvorenie MWS na platforme Mapserver

V programe **QuantumGIS** (od verzie 0.8.1 s nainštalovaným programovacím jazykom Python: http://www.python.org/download/) spustite v menu **Súbor/Exportovať ako mapu pre Mapserver**.

V dialógovom okne (programe) **Exportovať ako Mapserver** pomenujte a nastavte, kam sa má uložiť práve vytváraný *map* súbor a ďalej vyberte váš uložený súbor (.qps) s projektom v QuantumGIS.

V časti Mapa zadajte meno podľa názvu vašej obce (jednoslovné) a veľkosť nastavte na 600 (šírka) x 400 (výška). Jednotky zvoľte metre a typ obrázku png.

Definíciu webového rozhrania netreba nastavovať. Po stlačení OK sa vytvorí súbor s príponou map.

Tento súbor potom otvorte v textovom editore, najlepšie v programe PSPad.

Súbor s príponou map slúži ako konfiguračný súbor pre webovú mapovú službu (WMS) alebo webovú aplikáciu na platforme Mapserver. Predtým, než sa nakopíruje na server, je potrebné v ňom urobiť nasledovné úpravy:

(Pozn. kompletná dokumentácia je na: <u>http://mapserver.gis.umn.edu/</u> a presahuje rámec tohto predmetu. Ďalej nasleduje postup editácie map súboru nevyhnutnej pre sfunknenie WMS služby z projektov za jednotlivé obce.)

1. Objekt PROJECTION prepíšte na:

```
PROJECTION
'init=epsg:102067'
END
```

2. V Objekte WEB zmeňte IMAGEPATH na:

IMAGEPATH '/home/pguvgis/public_html/tmp/'

a IMAGEURL na:

IMAGEURL '/pguvgis/tmp/'

3. V Objekte METADATA zmeňte 'wms_onlineresource' na:

```
'wms_onlineresource'
'http://gis.fns.uniba.sk/cgi-bin/mapserv?map=/home/pguvgis/public_html/obec.map&'
```

a 'wms_srs' na:

'wms_srs' 'EPSG:102067 EPSG:4326'

Pozn. obec.map nahraďte názvom vašeho map súboru.

4. V jednotlivých údajových vrstvách (objekt LAYER) zmeňte DATA na:

ďalej STATUS DEFAULT na

```
DATA 'adresár_vaša_obec/názov_vrstvy.shp'
```

STATUS ON

a vymažte celý objekt PROJECTION (vrátane END).

Pozn. adresár_vaša_obec nahraďte názvom adresára pre shp súbory pre vašu obec (napr. Makov, alebo Krasno, a pod.), názov_vrstvy.shp sa mení podľa konkrétneho názvy vrstvy v jednotlivých objektoch LAYER.

Prí líniových vrstvách nastavte RGB parametru COLOR totožný s parametrom OUTLINECOLOR, napr.:

```
CLASS
NAME 'cestaltr'
STYLE
SYMBOL 0
SIZE 6
OUTLINECOLOR 128 128 128
COLOR 128 128 128
END
```

Pri vrstve hranica_obce vymažte parameter COLOR:

```
CLASS
NAME 'hranica_obce'
STYLE
SYMBOL 0
SIZE 6
OUTLINECOLOR 182 0 182
END
END
```

Upravený map súbor uložte pri nastavení kódovania znakov Windows1250. V programe PSPad v menu Formát.

Vzorový map súbor pre obec Makov je k dispozícii na: http://gis.fns.uniba.sk/vyuka/ProjektovanieGU/makov.map.

Pripojte sa na server (podľa pokynov ukázaných na seminári) a v adresáry *public_html* vytvorte adresár s názvom vašej obce. Nakopírujte do neho všetky shp vrstvy z vášho projektu v Quantum GIS. Do adresára *public_html* potom nakopírujte váš map súbor.

4.4 Odskúšanie funčnosti WMS z projektu v hrubom klientovi GAIA

V programe GAIA na záložke Server pridajte novú URL adresu WMS služby z projektu vašej obce, napr.: http://gis.fns.uniba.sk/cgi-bin/mapserv?map=/home/pguvgis/public_html/makov.map Mali by vidieť zoznam jednotlivých vrstiev, ktoré si môžete postupne pridávať do zoznamu vrstiev a zobraziť na záložke *Map*.